

ת"פ 38121/03/21 - מדינת ישראל נגד נתן פורמן

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

31 אוקטובר 2022

ת"פ 38121-03-21 מדינת ישראל נ' פורמן

לפני כבוד השופט בני שגיא, סגן נשיא

מדינת ישראל

המאשימה:

באמצעות פרקליטות מחוז תל-אביב

על-ידי ב"כ עו"ד לילך כץ

נגד

הנאשם:

נתן פורמן

על-ידי ב"כ עו"ד יואל גולדברג, עו"ד נתי שמחוני, עו"ד

אסף קליין, עו"ד אופיר אלקיס

גזר דין

כללי

1. הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בעבירה של בקשת שוחד לפי סעיף 290 (א) ביחד עם סעיף 294 (א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - **חוק העונשין**).

הסדר הטיעון שגובש בין הצדדים כלל את תיקונו של כתב האישום מבלי שגובשה הסכמה לעניין העונש, למעט לעניין רכיבי הקנס והחילוט, לגביהם סוכם כי יעמדו על 250,000 ₪ (קנס) ו-2,000,000 ₪ (חילוט).

עובדות כתב האישום המתוקן

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן הנאשם היה חבר אגד בין השנים 2013-1971, ושימש בה בתפקידים שונים, בין היתר, כמנהל אגף המשק (עד שנת 2007). במסגרת תפקידו היה אחראי על רכש אוטובוסים. בהינתן האמור, היה הנאשם עובד תאגיד המספק שירות לציבור כהגדרתו בסעיף 290(ב) לחוק העונשין.

"EvoBus GmbH" היא יצרנית אוטובוסים גרמנית, ביניהם אוטובוסים ממותג Mercedes-benz (להלן - **אוובס**) אשר הייתה בשליטת יצרן כלי הרכב הגרמני Daimler-Chrysler AG.

לאורך השנים, ובמועדים הרלוונטיים לכתב האישום, ניהלו אגד וחברת אוובס קשרים עסקיים, במסגרתם רכשה אגד אוטובוסים מחברת אוובס.

קרן הצטיידות היא קרן משותפת לממשלה ולאגד, אשר הוקמה במטרה לממן רכישות אוטובוסים. תקציב קרן ההצטיידות הגיע ברובו ממקור מימון ממשלתי, כאשר חברי קרן ההצטיידות הם נציגי משרד התחבורה ונציגי אגד. בתקופת תפקידו כמנהל אגף המשק, הנאשם היה חבר בקרן ההצטיידות.

על רקע תקלה טכנית שהתגלתה באוטובוסים ששווקו ע"י חברת אוובס לאגד, התגלעה מחלוקת עסקית בין השתיים. נוכח האמור, ניהלו אגד ואובס מגעים לפתרון המחלוקת, כאשר מטרתה של חברת אוובס, הייתה, בין

היתר, לחדש את היחסים העסקיים עם אגד.

לאחר שנכשלו ניסיונות ההידברות בין אגד לחברת אוובס, פנתה אגד, בשנת 2002 לערך, להליך בוררות בשווייץ. ביום 14.5.2004 נחתם הסכם פשרה בין אגד לחברת "אוובס", אשר סיים את המחלוקת. הנאשם הגיע להסכמות הכלולות בהסכם הפשרה, והוא חתום עליו כמנהל אגף המשק באגד, לצד מר אריה פלדמן, שכיהן כיו"ר מזכירות אגד באותה התקופה.

במסגרת הסכם הפשרה, התחייבה חברת אוובס לשלם לאגד סך של 3,400,000 אירו, מתוכם 2,000,000 אירו בדרך של העברה בנקאית והיתרה בדרך של אספקת והנפקת זיכוי לרכש רכיבים לאוטובוסים. עוד במסגרת ההסכם, התחייבה אגד להנפיק לחברת אוובס כתב אשראי בסך 2,022,500 אירו לרכש של 25 שלדות אוטובוס. בנוסף, התחייבה אגד לרכוש מחברת אוובס 100 שלדות בין עיוניות, כולל 25 השלדות האמורות, וזאת במשך שלוש שנים ובכפוף לאישור ממשלתי. ההתחייבויות שתוארו מקורן בתקציב קרן ההצטיידות.

במקביל לניהול הליך הבוררות, במועד שאינו ידוע, ביקש הנאשם ממר פרזינגר, ששימש במועדים הרלוונטיים חבר הנהלת אוובס ובמסגרת תפקידו היה אחראי, בין היתר, על שיווק אוטובוסים בישראל ובאירופה, תשלום שוחד על מנת שהוא (הנאשם) יקדם מטעם אגד את פתרון המחלוקת ואת המשך ההתקשרות העסקית בין אגד לחברת אוובס. בהמשך, הגיע מר פרזינגר לישראל יחד עם מר מאורר, שהיה מנהל חברת "אוובס" בתקופה הרלוונטית, בין היתר, במטרה לסכם עם הנאשם את תשלום השוחד.

במהלך הביקור המתואר, הנאשם ביקש ממר פרזינגר שישלם לו שוחד בסך של 1,000,000 אירו. חברת אוובס, באמצעות מר פרזינגר, נעתרה לבקשת השוחד.

לצורך תשלום כספי השוחד התקשרה חברת אוובס ביום 9.7.2004 בהסכם ייעוץ עם חברת "מילניום". בהתאם להסכם הייעוץ, חברת "אוובס" העבירה לחברת "מילניום" כספים בסך כולל של 1,908,250 אירו, במספר תשלומים ששולמו בין השנים 2004-2005. מתוך התשלומים ששולמו ע"י חברת "אוובס" לחברת "מילניום", יועד סכום של 1,000,000 אירו לנאשם ככספי שוחד.

על יסוד האמור, הורשע הנאשם בעבירה של בקשת שוחד.

טיעוני הצדדים

3. ב"כ **התביעה**, עו"ד נקר, עמדה בהרחבה על החומרה במעשיו של הנאשם ועל פגיעתם בערכים המוגנים. בתוך כך הדגישה את אופיו של אגד כתאגיד המספק שירות לציבור ברף הגבוה. בנוסף, הדגישה את גובה הסכום שסוכם בין הצדדים, שגבוה פי 400 ממשכורתו של הנאשם באותה העת, הממחיש את עוצמת הפגיעה ואת פוטנציאל הנזק. לצד אלו הדגישה כי **"מדובר על בקשת שוחד ששולמה בסופו של יום, גם אם לא לכיסו של הנאשם, הכספים יצאו מחברת 'אוובס'".** אני מבהירה כי הטיעון הוא לא שהנאשם קיבל את כספי השוחד, אלא כי לא מדובר בבקשה שנדחתה על הסף על ידי חברת "אוובס". אין מחלוקת שהנאשם לא ידע על סעיפים 17-19 לכתב האישום, דהיינו - העברת הכספים לחברת "מילניום", כאשר חלק מהם נועדו לצורך תשלום השוחד. ועדיין אדגיש שהייתה פה הצעה וקיבול" (פרו' עמ' 11, ש' 26).

על בסיס הטיעונים האמורים ופסיקה שהוצגה עתרה התובעת **למתחם ענישה שנע בין 30 ל-54 חודשי מאסר**.

אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה נטען כי הנאשם נטל אחריות והביע חרטה, נעדר עבר פלילי, ואף שלא שיתף פעולה עם רשויות החקירה, ההגעה להסדר מביאה למקמו בתחתית המתחם. לכך גם נוסף חלופ הזמן (18 שנים מביצוע העבירה), שלגביו הסבירה התובעת את השתלשלות העניינים עד להגשת כתב האישום. ביחס לפגיעה בנאשם בשל גילו, סברה התובעת כי לא מתקיימות בעניינו נסיבות אישיות או רפואיות חריגות המצדיקות הקלה בעונשו וכי יש להעדיף שיקולי הרתעה.

לאור האמור עתרה התביעה למקם את עונשו של הנאשם ברף התחתון של המתחם ולהשית עליו עונש של 30 חודשי מאסר, לצד אימוץ הסכמת הצדדים ביחס לרכיבי הקנס והחילוט.

4. **ההגנה** עמדה בהרחבה על הפער בין כתב האישום המקורי לכתב האישום המתוקן, וכן עמדה על האבחנות שיש לבצע בין הפסיקה שהובאה על ידי המאשימה, לבין נסיבות המקרה בעניינו. כמו כן הודגש כי הנאשם ביקש שוחד במקרה אחד, אך הכספים לא הועברו לידיו בסוף הדרך, וכי פרט לכך עברו נקי. עוד עמדה ההגנה על חלופ הזמן הממושך בעניינו ועל עינוי הדין שנגרם לנאשם נוכח זאת, בתוך כך הפנתה להנחיה 412.02 להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, לפיה יכול חלופ הזמן להביא להקלה משמעותית בעונש "עד כדי כך שלעיתים נראה בלתי הולם את העבירה".

לעניין הסכום הכספי שהתבקש במסגרת ביצוע העבירה, סבר ב"כ הנאשם, עו"ד שמחוני, כי יש להתחשב בהפרש בין הסכום שהתבקש לבין הסכום שהתקבל בפועל (בעניינו - שלא התקבל כלל), ובעניין זה הפנה לפסק הדין שניתן בת"פ (מחוזי ת"א) 50563-09-17 **מדינת ישראל נ' משה קליסקי** (01.04.2019).

לעניין נסיבות ביצוע העבירה, עו"ד שמחוני הדגיש כי יש לראות בהתנהלות הנאשם כמי שפעולותיו הסתכמו בבקשה חד פעמית, כאשר לאחר נקט בגישה פסיבית. הוסבר כי אין מחלוקת שהסכם הפשרה נחתם מבלי שהנאשם יקבל תמורה, ומכך יש ללמוד פסיביות הנאשם, כמו גם על העובדה כי בפועל לא נגרם נזק לחברת אגד, וכלשונו: **"אין טענה ולא יכולה להיות טענה שנגרם נזק לחברת אגד, שעה שמי שחתם על אותו הסדר הוא מר פלדמן, יו"ר מזכירות אגד, לטובת אגד ובהתאם לאינטרס הציבורי"** (פרו' עמ' 20, ש' 24).

ב"כ הנאשם, עו"ד גולדברג, עמד בהרחבה על חלופ הזמן המשמעותי בעניינו, וכן על אופיו הטוב של הנאשם המוכר לו באופן אישי.

וכך ציין: **"אני מכיר אישית את הנאשם, ותהיתי כיצד הוא הגיע לכישלון החד פעמי הזה. אדם עם מעמד, מנהל המשק באגד, אדם מכובד, תורם לקהילה. מה קרה? כשאני עובר על כל חומר החקירה, התברר שבמרצדס, בהנהלה שם, פרחת תעשייה של שוחד. הם קראו לזה "עמלת כדאיות", פתחו חברות פיקטיביות לפרסום. הזרימו לחשבון מיליון ו-900 אלף יורו. לאן הלכו ה-900,000 יורו, לכולנו ברור. מר פרזינגר נדון לשנת מאסר, המירו לו את זה בסופו של דבר בקנס. אין לי ספק שהרקע לעבירה זו הייתה הבקשה הטיפשית ופליטת הפה של "העמלה" שהוא מבקש. זה ההסבר שאני יכול לתת כמכיר את הנאשם"** (פרו' עמ' 21).

על בסיס הטיעונים האמורים ופסיקה שהוגשה, עתרה ההגנה **למתחם ענישה הנע בין מאסר על תנאי ועד 9 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות**.

אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה עמדה ההגנה על מיהותו של הנאשם, כמי ש"מעידה חד פעמית" אינה משקפת את אורחות חייו. כמו כן צוין כי הנאשם הביע חרטה ומצטער על אותו אירוע, וכן משלם מחיר יקר במישור המשפחתי, האישי והכלכלי.

ההגנה הגישה שלושה מכתבי המלצה המעידים על אופיו של הנאשם, האחד מחברו מר יצחק יואל, השני, מארגון "חסדי שבתאי" להשאלת ציוד רפואי, ומכתב נוסף מעמותת "חיכו של ילד" לתמיכה באלמנות ויתומים. כמו כן הוגש מסמך רפואי.

5. הנאשם, בדברו האחרון הביע חרטה, הודה כי שגה כאשר ביקש עמלה על נושא התביעה. כמו כן, ציין הנאשם כי במסגרת התביעות בין אגד לחברת מרצדס, התקבלו מלוא התביעות, וכי הוא לא קיבל לידיו ולו אגורה. וכן הוסיף כי **"אני לא מבקש לפטור אותי מעונש. אני יודע שעשיתי מעשה חמור שלא יעשה ואני מניח שאני צפוי לקבל עונש... חלפו 20 שנה, התברתי, ואני רואה את הדברים בצורה קצת שונה ואחרת, לאור כל שנאמר אני מבקש מבית המשפט סליחה ומחילה"** (פרו' עמ' 23, ש' 5).

דיון והכרעה

6. **הקושי המרכזי בגזירת דינו של הנאשם בהליך זה נעוץ בזמן הממושך שחלף ממועד ביצוע העבירה (2004) ועד מועד גזר הדין העומד על 18 שנה**, כאשר הנאשם בן 73 שנים. אמנם, פרק זמן זה הוא בעיקר תולדה של חשיפה מאוחרת (במסגרת חקירה מורכבת שנוהלה בעניינים אחרים שאינם קשורים לנאשם), ונוכח מורכבות החקירה שהצריכה חיקורי דין ופעולות רבות נוספות, אך עדיין - לא דומה סיטואציה בה נגזר דינו של אדם בסמוך לביצוע העבירה, לסיטואציה בה נגזר דינו של אדם לאחר כמעט שני עשורים. ואם דברים אלה רלוונטיים לכלל הנאשמים, הם יפים ביתר שאת לנאשמים נעדרי הרשעות קודמות, אשר ניהלו חיים נורמטיביים עד מועד ביצוע העבירה, ובעשרות השנים שלאחריה.

7. עבירות השוחד ועבירות נוספות אשר יסוד של שחיתות טבוע בהן **"מסוכנות הן לחברה ולסדרי הממשל. הן מכרסמות בעבותות הקושרות אותנו כבני חברה אחת. הן מפרות את האמון של פרט בפרט, ושל הפרט בשלטון. הן מעודדות זלזול ברשויות הציבור ובעובדי הציבור. הן מטפחות ציניות כלפי רשויות המינהל וכלפי הסדר החברתי הקיים. הן פוגמות באמון של הפרט בתיפקודו של הכלל, ובכך מערערות את היציבות החברתית"** [בג"ץ 7074/93 סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מח(2), 777 (1994); וראו גם: ע"פ 267/13 מדינת ישראל נ' לוי, פס' 13 לפסק דינה של הש' ד' ברק-ארז (23.6.2013); ע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל, (29.12.2015); ע"פ 3295/15 מדינת ישראל נ' גפסו, פס' 41 (31.3.2016)].

8. בתי המשפט ייחסו חשיבות רבה לערכים החברתיים המוגנים שביסוד עבירות אלו, אשר נועדו לשמור על טוהר המידות של עובדי הציבור, תקינות פעולות המינהל, ותדמית השירות הציבורי, עובדיו ונבחריו.

וכך נקבע: **"עבירות השוחד הן חלק משורה של עבירות הקבועות בחוק העונשין, שנועדו להנהיג נורמות התנהגות ראויות בקרב עובדי ציבור ולמנוע גילויי שחיתות מצידם. בפסיקתנו הוכרו שלושה ערכים עיקריים שעליהם נועדו האיסורים הפליליים על מתן שוחד ולקחתו להגן: טוהר המידות של פקידי הציבור, שנועד להבטיח כי האנשים שבידם מופקדים כוחות וסמכויות לפעול בשם הרשות ושחבים חובת נאמנות לציבור יפעלו ביושר ובהגינות; פעילותו התקינה של המינהל, שעלולה להשתבש אם עובדי ציבור שנתון להם**

שיקול דעת ישקלו שיקולים זרים בשל שוחד שניתן להם; ואמון הציבור במערכת השלטונית, שהוא חיוני לקיום חיים דמוקרטיים תקינים ושעלול להיפגע אם השירות הציבורי ייתפס בעיני הציבור כמושחת וכמי שעובדיו נוהגים לקבל שוחד (דנ"פ 10987/07 מדינת ישראל נ' כהן, פס' 14 לפסק דינה של הנשיאה (בדימוס) ד' ביניש (2.3.2009)).

9. סעיף 294 (א) לחוק העונשין קובע כי "המבקש או המתנה שוחד, אף שלא נענה, כמוהו כלוקח שוחד". הוראת החוק יוצרת הקבלה בין קבלת שוחד לבקשת שוחד וזאת, בעיקר, נוכח החפיפה בערכים המוגנים הרלוונטיים לעבירה זאת. **יחד עם זאת, לא יכולה להיות מחלוקת כי עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים גבוהה יותר שעה שמדובר ב"עסקת שוחד" שהושלמה, ביחס לבקשת שוחד שלא הבשילה עד תומה.**

10. על מתחם העונש ההולם לשקלל, בין היתר, את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כמפורט להלן:

(א) **התכנון שקדם לביצוע העבירה** - כתב האישום אינו מלמד על דרגת תחכום בביצוע העבירה או על ירידה לפרטים מצידו של הנאשם. **אין חולק כי הפעולות בהן נקטה אוובס לצורך תשלום השוחד, כפי שפורטו בכתב האישום (סעיפים 17-19), לא היו בידיעת הנאשם ולדברים יש משמעות לא מבוטלת.** יתרה מכך, כתב האישום אינו כולל "פניות מעקביות" כלשהן שביצע הנאשם, בירורים אודות התשלום או פעולות "טבעיות" אחרות אותן ניתן היה לצפות כי יינקטו על ידי מבקש שוחד. **הלכה למעשה - הפעולה העבריינית שביצע הנאשם מסתכמת בפנייתו למר פרזינגר, בבקשת השוחד, וזאת כאמור, מבלי שנקט בפעולות נוספות כלשהן שהיה בהן ללמד על רצינות בקשתו ורצונו להוציאה אל הפועל.**

(ב) **מעמדו ותפקידו של מבקש השוחד** - יש ליתן את הדעת, ולשקלל במסגרת המתחם, גם את מעמדו של הנאשם ותפקידו הבכיר בחברת אגד, וזאת בשונה ממצב בו בקשת השוחד מתבקשת על ידי אדם הנעדר יכולת השפעה.

(ג) **הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה** - ככלל, שזירת אינטרסים אישיים של עובד תאגיד בתהליך קבלת ההחלטות הקשורות לתאגיד גורמת נזק, ובעלת פוטנציאל אף לגרימת נזק משמעותי, אף אם זה לא ניתן לכימות מובהק. יחד עם זאת, ובענייננו, יש לזכור כי כתב האישום **אינו קושר**, בבחינת סיבה - תוצאה, בין בקשת השוחד לבין תוצאות המו"מ והסכם הפשרה שנחתם בין אגד לאוובס. **בהיבט זה, כתב האישום אינו כולל, ולו פעולה אחת, בה נקט הנאשם, לגביה ניתן לקבוע כי בוצעה בשל רצונו לקדם את בקשת השוחד אשר היה בה כדי להעצים את הנזק לאינטרס הציבורי.**

(ד) **היקף סכום השוחד שהתבקש** - כאשר ניתן שוחד בסכום משמעותי לעובד הציבור, מועצם ניגוד העניינים, גוברת המוטיבציה לביצוע פעולה פסולה בדמות תמורה לנותן השוחד, ומכאן שיש לראות את עוצמת הפגיעה בערכים המוגנים כגבוהה יותר בהשוואה למתת בסכום נמוך, אף אם בשתי הסיטואציות ההרשעה היא בעבירה זהה. בעניינו מדובר בבקשת שוחד בסכום לא מבוטל, ויש לראות בנתון זה כמשפיע על מתחם העונש ההולם, אף אם בסופו של יום לא ביצע הנאשם "פניות מעקביות כלשהן", לא ידע על הפעולות בהן נקטה אוובס לטובת קידום התשלום, וממילא לא קיבל סכום כלשהו.

11. אשר למדיניות הענישה הנוהגת, ובפתח הדברים ראיתי לציין כי ברובם המקרים שהתבררו בבתי המשפט, לא היה מדובר בבקשת שוחד חד פעמית, שלא לוותה ב"פניות מעקביות" מצידו של מבקש השוחד,

ולא נשאה פירות - כפי שאירע בענייננו. המקרה שבפניי כעת, בהיבטים האמורים, הוא חריג ונדיר.

על רקע האמור, מצאתי את פסקי הדין הבאים כרלוונטיים:

ת"פ 12012-03-19 (מרכז-לוד) **מדינת ישראל נ' אלכסנדר ויז'ניצר** (20.7.2021) - הנאשם הורשע בהתאם להודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירה של בקשת שוחד. הנאשם, ששימש כמנכ"ל חברת נתיבי ישראל, פנה באופן מרומז לבעלים של חברת פרויקטים משך כארבע שנים, תוך ציפייה כי יקבל תשלום עבור הפרויקטים המועברים לחברה. בהמשך הרמזים הפכו לדרישת שוחד, בסכום של ₪ 100,000 ו-5% אחוזים מתקבולי החברה, אולם דרישה זו לא נענתה. במסגרת ההסדר הסכימו הצדדים על **עונש מאסר לתקופה של 24 חודשים**, לצד ענישה נלווית וקנס בגובה 850,000 ש"ח, ובית המשפט נתן לכך תוקף. עוד יצוין כי מדובר בתיק שהתנהל בחלוף זמן של **11 שנים מסיום האירועים**.

לטעמי, עניינו של ויז'ניצר חמור יותר ממספר היבטים מעניינו של הנאשם, ובעיקר ביחס למידת האקטיביות. אותו ויז'ניצר פנה תחילה במספר רמזים, שהפכו בהמשך לבקשות מפורשות, והקצינו עד הפניית דברי איום לפיהם ככל שבקשותיו לא ייענו, תיפגע החברה. בענייננו - התנהל הנאשם רק מול אדם אחד (פריזנגר), באפיזודה הנראית ממוקדת וחד פעמית, ללא דרישות חוזרות ונשנות ובוודאי ללא אותם איומים שהיו מנת חלקו אותו ויז'ניצר.

ע"פ 2567/97 **ד"ר איילון בן רפאל לחמן נ' מדינת ישראל** (5.11.1998) - המערער הורשע בשניים מתוך שלושה אישומים שעניינם לקיחת שוחד, בכך שדרש תשלום של כאלף דולר מיולדות על מנת להיות נוכח בעת הלידה באופן "פרטי" בבית חולים ממשלתי, בו שימש המערער כמנהל מחלקת היולדות ובו לא ניתן לשכור את שירותיו של רופא בית החולים באופן פרטי. בית המשפט המחוזי השית על המערער עונש של 3 חודשי עבודות שירות ועונשים נלווים. הערעור נסוב על ההרשעה בלבד ונדחה.

בענייננו, מדובר בסכום כסף גבוה באופן משמעותי, אולם כזה שהתבקש מתאגיד ולא מ"יולדות במצוקה" (כפי שהוגדר בפסק הדין) ובוודאי שלא כחלק מ"שיטת פעולה" כפי שניתן להסיק מהתנהלותו של אותו לחמן.

ע"פ 3295/15 **מדינת ישראל נ' שמעון גפסו** (31.3.2016) - המשיב, ראש עיריית נצרת עילית, הורשע בעבירה של לקיחת שוחד על דרך ההתניה בכך שהציע למתלונן, בעצמו ובאמצעות אחרים, כי רעייתו לשעבר של המתלונן לא תפוטל מעבודתה בחברה הכלכלית אם המתלונן יתפטר מחברותו במועצת העיר. בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה שנע בין 6 ל-24 חודשי מאסר, בין היתר בשל ראשוניות ההרשעה בלקיחת שוחד על דרך ההתניה, והשית על המשיב 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, לצד ענישה נלווית.

ערעור שהוגש על קולת העונש התקבל במובן זה שעונש המאסר בפועל בן ה- 6 חודשים שנגזרו על המשיב יישאר על כנו, אך נקבע ירוצה מאחורי סורג ובריה, לצד עונשים נלווים.

ת"פ 23287-10-20 (מחוזי ב"ש) **מדינת ישראל נ' אל פניש** (28.12.2021) - הנאשם, עובד במוקד משרד הבריאות בבאר שבע בתקופת הקורונה, הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בשתי עבירות של לקיחת שוחד ושלוש עבירות של בקשת שוחד, בכך שדרש תשלום שוחד על מנת לפטור אנשים מבידוד. הנאשם קיבל סכום של 850 ₪, ובקשתיו ל-500 ₪ נוספים לא נענו. **על הנאשם נגזרו 8 חודשי מאסר בפועל.**

ת"פ 1585/04 **מדינת ישראל נ' עופר שרון** (6.6.2011) - הנאשם, חבר מועצת העיר חיפה וחבר בוועדת המשנה

לועדה המקומית לתכנון ובנייה, זוכה בבית משפט השלום מעבירות של לקיחת שוחד, מרמה והפרת אמונים. בהמשך, במסגרת ערעור המדינה (ע"פ 203-02-10) הורשע בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, בכך שדרש סכום של 50,000 דולר בתמורה לתמיכתו באישור בקשת חריגת הבנייה של המתלון. **על הנאשם נגזרו 6 חודשי מאסר לריצוי על דרך של עבודות שירות**, לצד ענישה נלווית. בקשת רשות ערעור נדחתה על ידי בית המשפט העליון [רע"פ 8599/11 שרון נגד מדינת ישראל (24.11.2011)].

ת"פ 51913-06-14 (מחוזי ירושלים) **מדינת ישראל נ' עמראן עבאסי** (5.10.2016) - הנאשם, עובד בחברת ניהול נכסים שנשכרה ע"י העירייה, הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של בקשת שוחד, בכך שביקש תשלום על מנת שיסייע למתלוננים לסגור תיק חריגות בנייה בנכסם, לאחר שהציג להם מצג שווא לפיו קיימות חריגות. הנאשם "הסכים" להסתפק בסכום נמוך ממה שביקש, בגובה 7,000 ₪ ולבסוף קיבל רק חלק מהתשלום בגובה 2,600 ₪. בית המשפט קבע מתחם ענישה שנע בין 6 ל-18 חודשי מאסר **וגזר על הנאשם 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, לצד ענישה נלווית**.

ת"פ 12044-01-14 (מחוזי ב"ש) **מדינת ישראל נ' ערן דורי** (29.11.2015) - הנאשם, מפקח בנייה בעיריית אשדוד, הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירות של בקשת שוחד ולקיחת שוחד. באישום הראשון הורשע בכך שלאחר שהצביע על חריגות בנייה בעסקו של המתלון הציע לו, בתמורה לסכום של 3,500 או 4,000 ₪, כי המתלון יערוך שינויים זמניים בנכס והנאשם יבטל לו את הדו"ח. הכספים לא נתקבלו. באישום השני, הורשע בכך שפנה לבעל עסק והציע לכתוב עבורו חוות דעת חיובית אף שעסקו אינו עומד בתנאי ההיתר, בתמורה לתשלום בגובה 3,000 ₪. בית המשפט המחוזי קבע מתחם שנע בין 6 ל-18 חודשי מאסר **וגזר עליו 6 חודשי מאסר לריצוי על דרך של עבודות שירות, לצד ענישה נלווית**.

למען שלמות התמונה, יצוין כי המדינה הגישה ערעור על קולת העונש לבית המשפט העליון [ע"פ 143/16 מדינת ישראל נ' דורי (10.4.2016)], במסגרתו התקבל ערעור המדינה באופן חלקי, ונקבע כי המשיב ירצה 4 חודשי מאסר מאחורי סורג וברח ולאחריו חודשיים בעבודות שירות, לצד ענישה נלווית. עוד יצוין כי בית המשפט קבע שאף שלא התערב במתחם שנקבע בית המשפט המחוזי, היה מקום להחמירו במידה מסוימת.

12. הערכים המוגנים עליהם עמדתי בחלקו הראשון של פרק ההכרעה, השיקולים שפורטו לעניין נסיבות ביצוע העבירה כפי שפורטו בחלק השני של פרק ההכרעה, ומדיניות הענישה כפי שפורטה לעיל - כל אלה מצדיקים העמדת הרף התחתון של המתחם על **9 חודשי מאסר והעמדת הרף העליון על 24 חודשי מאסר**.

13. בחינת כלל הנתונים הרלוונטיים לקביעת העונש המתאים מובילה למסקנה כי יש למקם את עונשו הנאשם בחלקו התחתון של מתחם הענישה, מסקנה עליה התביעה אינה חולקת, אף אם לשיטתה המתחם צריך להיות חמור יותר.

בהינתן האמור, אפרט בתמצית בלבד את השיקולים העומדים ביסוד מסקנתי:

ראשית, הנאשם נטל אחריות מלאה על מעשיו והביע חרטה בשלב יחסית מוקדם של ההליך. מעבר לחיסכון בזמן הציבורי, יש בכך כדי להצביע על הפנמת הפסול במעשיו. הסכמתו של הנאשם לרכיבי הענישה הכלכליים מהווה אף היא נדבך נוסף של ההפנמה, ובעלת משמעות לקביעת העונש המתאים.

שנית, מדובר בנאשם בן 73, נעדר הרשעות קודמות, שהעבירות בוצעו על ידו לפני כ-18 שנים. על רקע פרק הזמן האמור, דומני כי המסקנה בדבר היותו של האירוע ככזה שאינו משקף את אורחות חייו והתנהלותו של הנאשם אך מתבקשת.

שלישית, הנאשם הוא איש משפחה, אב וסב, אשר מטפל בבנו בכורו בנסיבות מצערות עליהן עמדה ההגנה בטיעוניה (ומטעמי צנעת הפרט לא יפורטו).

רביעית, כפי שעולה מהראיות שהגישה ההגנה, הנאשם הוא אזרח תורם לחברה, שהיה מנהל מסור עבור עובדיו באגד ופעל לקידום המקצועי ולרווחתם.

נתונים אלו מצדיקים אימוץ הרף התחתון של המתחם.

14. טרם חתימה, ראיתי לנכון לייחד מספר מילים לעניין חלוף הזמן הממושך מאז ביצוע העבירה. כזכור העבירה בוצעה בשנת 2004, החקירה "הסמויה" התחילה בשנת 2014 והחקירה הגלויה התחילה בשנת 2016, כתב האישום הוגש במרץ 2021.

בחנתי את טיעוני הצדדים בהקשר זה ומצאתי טעם בטיעון התביעה לפיו רובו המכריע של רכיב חלוף הזמן אינו נופל לפתחה, וכי התנהלותה לא חרגה מהמקובל. כידוע, חקירות מהסוג דנן כוללות מעורבות בינלאומית, מחייבות משאבים נכבדים, שיתוף פעולה בין רשויות שונות, ופעולות חקירה חוצות יבשות. מטבע הדברים, ניהול חקירות אלה נמשך זמן, ויש לזכור כי בענייננו החשד בא לעולם רק לאחר 10 שנים, במסגרת חקירה אחרת שהתנהלה בגרמניה נגד חברת מרצדס.

עם זאת, וגם ללא כשל של התביעה, לחלוף זמן ממושך יש משמעות בגזירת הדין, במיוחד במקרה שבפניי כעת, בו נאשם בן 73 נותן את הדין על אפיזודה חד פעמית בחייו (שלא הובילה לקבלת סכום כלשהו) בה היה מעורב עת היה בן 55.

אציין בהקשר זה כי בפסיקת בית המשפט העליון ניתן למצוא התייחסות לרכיב "חלוף הזמן" ככזה המהווה אינדיקציה למידת שיקומו של נאשם, וזאת באותם מקרים בהם המציאות מלמדת כי הנאשם לא שב על מעשיו, והתמיד בניהול אורח חיים נורמטיבי לאחר אותה אפיזודה עבריינית בה היה מעורב [(ראו והשוו - ע"פ 7211/13 פלוגי נ' מדינת ישראל, פסקה 82 (13.12.2015))].

מכאן, שאף אם היה מקום לקבוע מתחם חמור יותר מזה שנקבע, לא מן הנמנע כי היה מקום לחרוג מהרף התחתון של המתחם ולהסתפק בעונש בעל היבט שיקומי בדמות מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

15. על יסוד כלל השיקולים שפורטו לעיל, ראיתי להטיל על הנאשם עונש המשקף את הרף התחתון של מתחם הענישה, לצד ענישה נלווית בהתאם למוסכם בהסדר הטיעון:

א. 9 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות בעמותת "שווים" ברחוב עתלית 3 חיפה. הנאשם יתייצב במשרדי הממונה על עבודות השירות ביום 25.12.22 בשעה 08:30.

ב. 7 חודשי מאסר אולם הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם יעבור תוך שלוש שנים מהיום את העבירה בה הורשע.

- ג. קנס בסך 250,000 ₪ או שישה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד יום 3.1.23.
- ד. חילוט בסך של 2,000,000 ₪. הצדדים יגישו הודעה מוסכמת באשר למתווה העברת הכספים.
- ניתן צו כללי למוצגים לשיקול דעת קצין משטרה ו/או התביעה.
- זכות ערעור כחוק.
- ניתן היום, ו' חשוון תשפ"ג, 31 אוקטובר 2022, במעמד הצדדים.

בני שגיא, שופט
סגן נשיא